

Антон Павлович Чехов

Налим

Лятна утрин. Вредом тишина; само шурче свири край брега и някъде плахо гука гугутка. По небето стоят неподвижно перести облаци, които приличат на разпилян сняг... До строящата се къпалня, под зелените клонки на върбалака се гмурка във водата дърводелецът Герасим, висок, слаб селяк, с червеникава къдрокоса глава и с лице, обрасло с косми. Той пухти, пъшка и мигайки често с очи, се мъчи да достигне нещо под корените на върбалака. Лицето му е обляно в пот. На няколко метра от Герасим, до шия във вода, стои дърводелецът Любим, млад, гърбав селяк с тригълно лице и с тесни китайски очички. Както Герасим, така и Любим са само по ризи и долни гащи. И двамата са посинели от студ, защото стоят повече от час във водата...

– Бе ти какво току мушиш там с ръка? – вика гърбавият Любим, треперейки като от треска. – Тиква такава! Ти го дръж, дръж го проклетника, че ще избяга! Дръж, ти казвам!

– Няма да избяга... Къде ще иде? Заврял се е под дънера... – казва Герасим с пресипнал, глух бас, който излиза не от гърлото, а от дълбочината на корема. – Плъзгав е, дяволът, няма за какво да го хванеш.

– За хрилете дръж, за хрилете!

– А че не мога да напипам хрилете... Чакай, хванах го за нещо... За устната го хванах... Хапе, проклетникът!

– Не тегли за устната, не тегли – ще го изпуснеш! За хрилете го дръж, за хрилете! Пак почна да мушиш с ръката! Ама че тъп селяк, прости, царице небесна! Дръж!

– „Дръж“ ... – повтаря Герасим. – Какъв заповедник се изведи... Ела ти го хвани, гърбав дяволе. Какво стоиш?

– Щях да го хвана, ако можеше... Ама къде мога с моята ниска фигура да стоя под брега? Там е дълбоко!

– Нищо, че е дълбоко... Плувешката... Гърбавият размахва ръце, доплува до Герасим и се хваща за клонките. Но още при първия опит да стъпи на краката си, цял потъва и започва да пуска мехури.

– Казах ти, че е дълбоко! – говори той, като върти сърдито очи. – На шията ти ли искаш да седна, а?

– Стъпи на някой чеп... Чепове има много... като стълба...

Гърбавият напипва с крак един чеп и като се хваща здраво изведнъж за няколко клонки, застава на него! Щом запазва равновесие и се укрепва на новата позиция, той се навежда и като се старее да не глътне вода, започва да шари с дясната си ръка между корените. Ръката му се заплита във водораслите, плъзга се по мъха на корените и се натъква на острите щипци на рак...

– Само ти липсваше тук, дяволе! – казва Любим и със злоба изхвърля рака на брега.

Най-после ръката му напипва ръката на Герасим, спуска се по нея и достига до нещо плъзгаво, студено.

– Ето го-о!... – усмихва се Любим. – Бива си го, проклетника... Я си разтвори пръстите, ей сегинка ще го... за хрилете... Чакай, не бутай с лакът... Ей сегинка ще го... сегинка... дай само да се хвана... Заврял се е дълбоко под корена, проклетникът, и няма за какво да го хванеш... Не мога да напипам главата му... Само един корем сякаш... Убий един комар на шията ми – жили ме. Ей сегинка... под хрилете му... Мини отстрани, бутай го, бутай! Мушни го с пръст!

Гърбавият, издул бузи, притаил дъх, опулва очи и както изглежда, вече пъха пръсти „под хрилете“, но тук клонките, за които се държи с лявата си ръка, се отчупват, той изгубва равновесие – и камбурува във водата! Като подплашени бягат от брега вълнисти кръгове, а на мястото на падането изскачат мехури. Гърбавият изплува, пръхти и се хваща за клонките.

– Ще вземеш да се удавиш, дяволе, че и за теб да отговарям!... – хрипти Герасим. – Излизай, махай се! Сам ще го измъкна!

Започва караница... А слънцето все пече и пече. Сенките стават покъси и се скриват в самите себе си, като рога на охлюв... Високата трева, нагрята от слънцето, започва да изпуска силен, блудкаво меден мирис. Наближава пладне, а Герасим и Любим все още цапуркат под върбалака. Хрипливият бас и измръзналият писклив тенор непрестанно нарушават тишината на летния ден.

– Дърпай го за хрилете, дърпай! Чакай, аз ще го избутам! Бе къде ръгаш с юмрук? С пръст, а не с юмрук – мутра такава! Мини отстрани! Отляво мини, отляво, че вдясно има яма! Ще отидеш по дяволите! Тегли за устната!

Чува се плющене на камшик... По полегатия бряг лениво се влачи на водопой стадо, карано от говедаря Ефим. Говедарят, мършав едноок старец с изкривена уста, върви, навел глава, и гледа в краката си. Първи се приближават към водата овцете, след тях конете, а след конете кравите.

– Побутни го отдолу! – чува той гласа на Любим. – Пъхни си пръста! Глух ли си, дяволе? Тфу!

– Какво ловите, братлета? – вика Ефим.

– Налим! Не можем да го измъкнем! Под дънера се е наврял! Мини отстрани! Мини де!

Ефим втренчва за минута окоото си в риболовците, после изува цървулите, слага торбичката на земята и съблича ризата си. Да хвърли гащите, няма търпение и като се прекръства и разперва за равновесие мършавите си мургави ръце, той нагазва с гащите във водата... Гази петдесетина крачки по тинестото дъно и след това започва да плува.

– Почакайте, момчета! – вика той. – Почакайте! Не го теглете напразно, ще го изпуснете. Тук трябва умение!...

Ефим се присъединява към дърводелците и тримата, като се блъскаат един друг с лакти и колене, пухтят и ругаят, тъпчат на едно място... Гърбавият Любим се задавя и въздухът се оглася от остра конвулсивна кашлица.

– Къде е говедарят? – чува се вик от брега. – Ефиим! Говедарю! Къде си? Стадото влезе в градината! Изкарай го, изкарай го от градината! Чуваш ли? Къде се е дянал този стар разбойник!

Чуват се мъжки гласове, след това женски... Зад оградата на господарската градина се показва помешчикът Андрей Андреич с персийски халат и с вестник в ръка...

Той гледа въпросително по посока на виковете, които долитат откъм реката, и после бързо ситни към къпалнята...

– Какво става тук? Кой вика? – пита строго той, като вижда през клоните на върбалака трите мокри глави на риболовците. – Какво търсват там?

– Ри... рибица ловим... – мърмори Ефим, без да повдигне глава.

– Ще ти дам аз на тебе една рибица! Стадото влязло в градината, а той рибица!... И кога ще бъде готова къпалнята, дяволи? Вече два дни работите, а какво сте свършили?

– Ще я... направим... – пъшка Герасим. – Лято голямо, ще имаш време, вашескородие, да се изкъпеш... Пфррр... Ами с налима, с налима не можем се оправи. Наврял се под дънера и като в дупка: ни насам, ни натам...

– Налим? – пита господарят и очите му лъсват. – Че измъквайте го по-скоро де!

– После ще дадеш половин рубла... за услугата... Ама пък един налима е, като твоята търговка... Струва си, вашескородие, половин рубла... за труда... Не го натискай, Любим, не го натискай, че ще го смажеш! Подпирай отдолу! Я дръпни корена нагоре, добри човече... какъв беше там? Нагоре, а не надолу, дяволе! Не шавайте с крака!

Минават пет минути, десет... Господарят губи търпение.

– Василий – вика той, като се обръща към имението. – Васка!

Повикайте ми Василий!

Дотичва кочияшът Василий. Той дъвче нещо и тежко диша.

– Влизай във водата – заповядва му господарят. – Помогни им да извадят налива... Налива не могат да извадят!

Василий бързо се съблича и влиза във водата.

– Ей сегинка... – бърбори той. – Къде е налимът? Ей сегинка... Завчас!... Ти да беше се махнал, Ефим! Ти си стар човек, няма какво да се бъркаш, дете не ти е работа! Къде има налим тук? Ей сегинка ще го... Ето го! Пуснете ръце!

– Защо пуснете ръце? И ние знаем: пуснете ръце! Ами измъкни го!

– Къде ще го измъкнеш така? Трябва за главата!

– Това всеки го знае, глупако! Ама главата му е под дънера!

– Я не лай, че ще го загазиш! Мискинин!

– Пред господаря и такива думи... – бърбори Ефим. – Не ще го измъкнете вие, братлета! Вече твърде удобно заседна той тук!

– Почакайте, аз ей сега... – казва господарят и започва бързо да се съблича. – Четирима глупаци и не можете един налим да извадите!

След като се съблича и почаква малко да се охлади, Андрей Андреич влиза във водата. Но и неговата намеса не довежда до нищо.

– Трябва да се отреже дънерът! – решава накрая Любим. – Герасим, върви донеси брадва! Брадва дайте!

– Да не си отсечете пръстите! – казва господарят, когато се чуват под водата ударите на брадвата в дънера. – Ефим, махай се оттука! Чакайте, аз ще извадя налива... Вие, таквоз, недейте...

Дънерът е подсечен. Леко го пречупват и Андрей Андреич за голямо свое удоволствие усеща как пръстите му се вмъкват под хрилете на налива.

– Вадя го, братлета! Не се събирайте... чакайте... вадя го!

На повърхността се показва голямата глава на налива, след нея черно, дълго колкото аршин тяло. Налимът тежко върти опашка и се мъчи да се отскубне.

– Да имаш да вземаш... Няма го майстора, брат. Пипнахме ли те? Аха!

По лицата на всички се разлива медена усмивка. Минава минута в мълчаливо съзерцание.

– Знаменит налим! – бърбори Ефим, като се почесва под ключиците. – Има едно четири-пет кила...

– Н-да... – съгласява се господарят. – Пухти, пухти. Целият напират отвътре. А... ах!

Налимът изведнъж неочаквано прави рязко движение с опашката нагоре и риболовците чуват силен плясък. Всички разперват ръце, но вече е късно, налима – върви го гони.

1885

КРАЙ

© Желязка Купенова, превод от руски

Антон Павлович Чехов
, 1885

Източник: <http://bezmonitor.com>

Сканиране: Тони

Антон П. Чехов, Разкази 1880–1886, Народна култура 1969

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1994>]